

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА НАУКОВО-
ПЕДАГОГІЧНИХ ПІДХОДІВ
У ВИЩІЙ ШКОЛІ:
ВИВЧАЙМО ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД

Лисенко Галина,
к. іст. н., доцент кафедри українознавства,
документознавства та інформаційної
діяльності

lysenko.halyna@pgasa.dp.ua

Запись

Вы просматриваете экран ISMA

Настройки просмотра

ISMA INFORMĀCIJAS
SISTĒMU
MENEDŽMENTA
ANNO 1994 AUGSTSKOLA

Научно–педагогическая стажировка " Теория и практика
научно-педагогических подходов в образовании "

Современные методы преподавания в ВУЗах

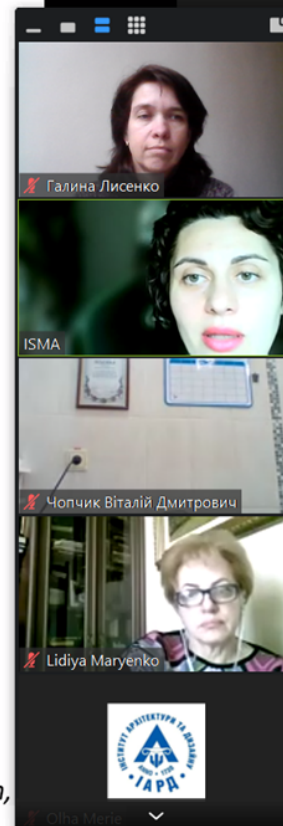
*Jevgenija Dehtjare, Dr. oec.,
as.prof.*

Jevgenija.dehtjare@isma.lv

ISMA – YOUR WINGS INTO THE FUTURE
RIGA, LATVIA

*Проректор
по академической работе,
Директор программы «Управление
предпринимательской деятельностью в
туризме»
Сертифицированный карьерный консультант,
профориентатор, карьерный коуч*

Вид

Включить звук

Остановить видео

Участники 15

Чат 2

Демонстрация экрана

Запись

Реакции

Выйти

Тема 2

Методы стимулирования и мотивации персонала

As. prof. ISMA Vice rector Valentina Djakona

Вы просматриваете экран ISMA Настройки просмотра

File Home Insert Design Transitions Animations Slide Show Review View

Paste Cut Copy Format Painter New Slide Layout Reset Section Clipboard Slides Font Paragraph Drawing

Slides Outline

1

2
ISMA - YOUR WINGS INTO THE FUTURE

3 **Intercultural communication in European higher education area.**
Author: Tatjana Lapaine, Mg.paed., docent
ISMA Head of International Business Communications Department

4 **Lecture plan**
Theoretical part
1. Learning process in the European higher education area
2. Speaking in the global context
3. International business
4. The communication of an international manager
5. Intercultural communication: introduction
6. Communication model: elements of communication process and roles of communication
7. Effective communication skills
8. Culture and communication
9. Culture matter
10. Knowledge of effective intercultural communication
11. A broad vision and socially responsible behavior
Practical part
Intercultural competence solving problems

Click to add notes

Slide 3 of 64 "Clarity" English (U.S.)

Включить звук Остановить видео

Участники 15 Чат 4 Демонстрация экрана Запись Реакции Приложения

Галина Лисенко

ISMA

Lidiya Maryenko

Tychkov Volodymyr

Марианна Кам...

Выйти

ПОГОВОРИМО ПРО:

1. Трансформації сучасного світу і вплив технологій на вищу освіту.
2. Проблеми і перспективи змішаного підходу до викладання у сучасній вищій школі.
3. Найпопулярніші методи навчання у європейських вишах.
4. Топ-5 ефективних педагогічних технологій, які радять європейські викладачі.

ТРАНСФОРМАЦІЇ СУЧАСНОГО СВІТУ

SPOD-CBIT

- ✓ **STEADY**
Стійкість
- ✓ **PREDICTABLE**
Передбачуваність
- ✓ **ORDINARY**
Простота
- ✓ **DEFINITE**
Визначеність

VUCA-CBIT

- ✓ **VOLATILITY**
Нестабільність
- ✓ **UNCERTAINTY**
Невизначеність
- ✓ **COMPLEXITY**
Складність
- ✓ **AMBIGUITY**
Неоднозначність

VUCA-CBIT

V – НЕСТАБІЛЬНІСТЬ,
U - НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ,
С - СКЛАДНІСТЬ,
А - НЕЯСНІСТЬ

- Немає нічого стабільного. Яскравий приклад – COVID. Робота не на все життя.
- Нічого ніколи не буде як раніше. Почніть із невеликого кроку вперед.
- Прокиньтесь. Перевірте, чи ви цього хочете, прямо зараз!
- Вам потрібно працювати лише на себе. Ніхто не буде щасливим, якщо він не любить своєї роботи.
- Спочатку вам потрібно розібратися зі своїми страхами. Так буде завжди!

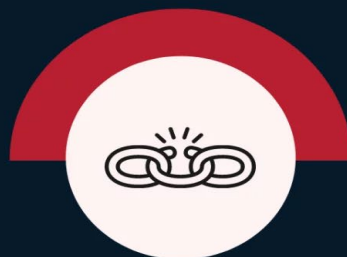
VUCA-ПРАЙМ – ЦЕ ВІДПОВІДЬ VUCA-СВІТУ

КОНЦЕПЦІЯ BANI

> Digital
Leadership

BANI WORLD

BRITTLE

ANXIOUS

NON-LINEAR

INCOMPREHENSIBLE

ВПЛИВ COVID-19 НА ВИЩУ ОСВІТУ ЄВРОПИ

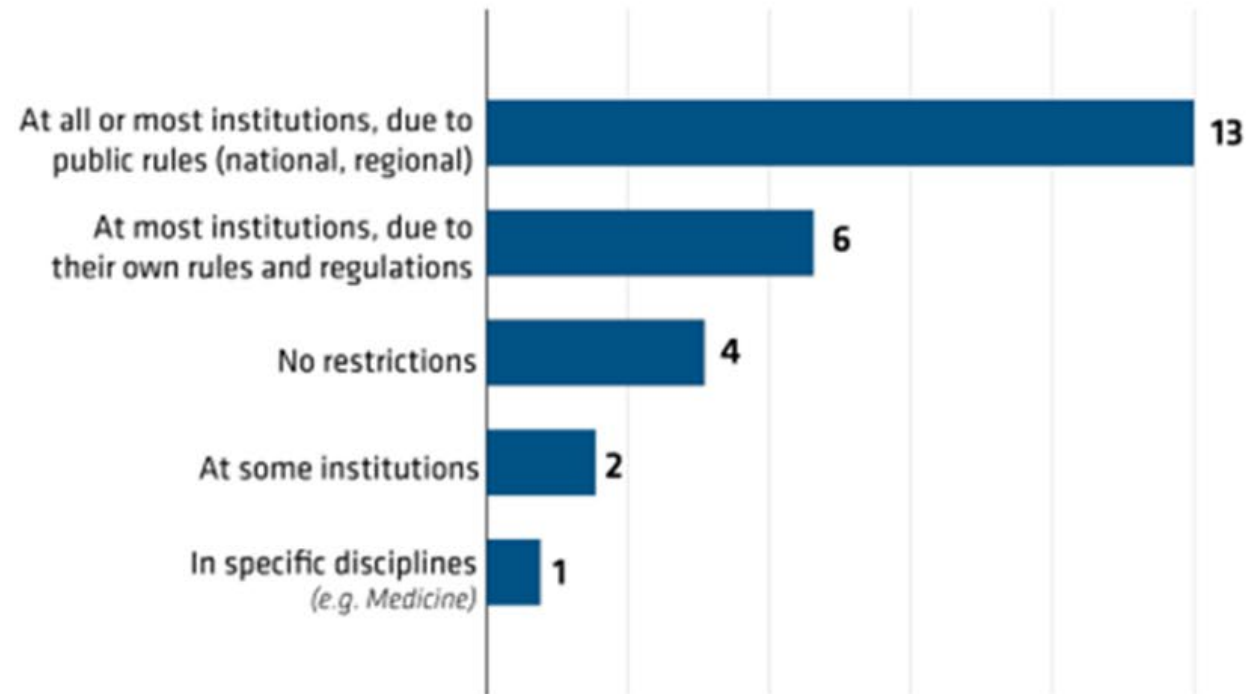
THE IMPACT OF COVID-19 ON EUROPEAN HIGHER EDUCATION

Survey of national rectors' conferences– autumn/winter semester 2021/22

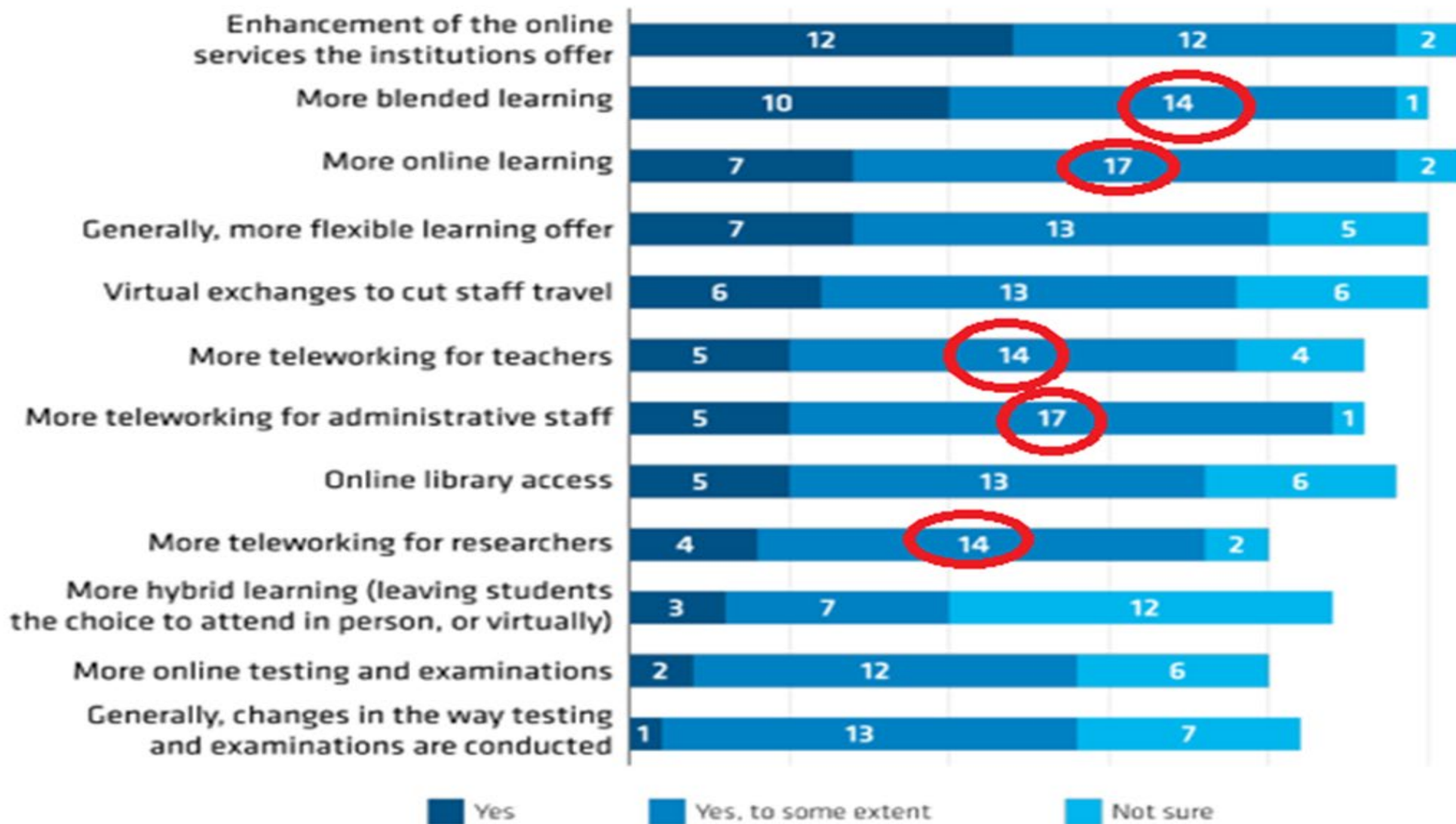
eua EUROPEAN
UNIVERSITY
ASSOCIATION

Restrictions to on-campus, face-to-face teaching

In the autumn of 2021, institutions in most systems still faced at least partial restrictions to face-to-face teaching. Only four systems reported none.

Q1. Are there any restrictions to on-campus, face-to-face teaching this autumn in place or planned? N=26

Q9. In your system, do you see any of the following changes, which likely will remain in place beyond the crisis? Please select all that apply. N=26

ПРОБЛЕМИ ЗМІШАНОГО ПІДХОДУ (BLENDED LEARNING)

- Інфраструктура;
- Розробка нових матеріалів у новій формі;
- Опір викладачів новій методології;
- Навчання суб`єктів ОП діджитальним навичкам;
- Погані умови для роботи/навчання вдома;
- Труднощі з контролем викладачів та студентів;
- Проблеми з достовірністю оцінювання;
- Менша соціалізація;
- Більш глобальна конкуренція для університетів;
- Латвія – старіння викладачів.

ПЕРСПЕКТИВНІСТЬ ЗМІШАНОГО/ВІДДАЛЕНОГО ПІДХОДУ

- Глобалізація та ширше охоплення;
- Незалежність та тайм-менеджмент;
- Більш концентровані курси з ширшою засвоюваністю;
- Взаємозамінність викладачів;
- Автоматизація процесів;
- Більш широкі форми міжнародного співробітництва;
- Активізація академічної мобільності;
- Розробка спільних програм.

ВПЛИВ ТЕХНОЛОГІЙ НА ВИЩУ ОСВІТУ

5 categories
where tech will
make a greater
impact in higher
education

1.

The learning
environment

2.

The mobility factor

3.

Research,
information, &
collaboration

4.

The “administration
of things and people”

5.

Lifelong learning

MCKINSEY: ПІК ВИЩОЇ ОСВІТИ- 2026

- Кількість студентів скорочується, пандемія лише посилила.
- Студенти віддають перевагу більш бюджетним ЗВО (20%) або відразу роботі.
- Менше студентів – менше фінансування.
- Дуже швидко мінливі вимоги роботодавців до знань та навичок.
- Ризики підвищуються – вимоги до знань, гендеру, невизначеність середовища, фінансування.
- Латвія – реформа ВНЗ, нові вимоги, скорочення програм, самих ВНЗ (3-5), нові вимоги до академічного персоналу

ОЧІКУВАННЯ СТУДЕНТІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ВІД УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ

- Stefanie Hassel and Nathan Ridout. An Investigation of First-Year Students' and Lecturers' Expectations of University Education
- Front. Psychol., 26 January 2018 |
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.02218>
- НПП вважають **незалежне навчання та критичну оцінку** ключовими факторами, тоді як студенти вважають **відгуки про проекти роботи та підтримку з боку викладачів** найважливішими.

АНКЕТА СТУДЕНТСЬКИХ ОЧІКУВАНЬ — ДОСЛІДНИЦЬКИЙ АНАЛІЗ ВІКОВИХ ВІДМІННОСТЕЙ

	18–19 years old (<i>n</i> = 69)		20 years and over (<i>n</i> = 8)	
	Mean	SD	Mean	SD
Academic ambition	16.8	1.9	15.1	3.8
Lack of other opportunities	14.7	1.8	13.8	1.8
Social factors	7.1	1.6	7.8	1.8
Perceived status and social/parental expectations	11.4	1.6	10.9	2.0
Academic struggles	19.8	3.2	18.6	3.7
Other struggles	18.0	2.7	16.9	3.0
Expect facilitative (concept-changing) teaching	23.5	2.5	24.5	2.3
Expect dictative (information-transmission) teaching*	14.6	2.4	12.6	2.8
Expect similarity to college/high-school teaching	12.7	2.0	13.8	1.8

*Difference is significant, $p = 0.05$; *n* = number of participants; SD = Standard Deviation.

АНКЕТА ВИКЛАДАЦЬКИХ ОЧІКУВАНЬ

- Викладачі повідомили, що змінювали свої очікування щодо студентів та адаптували свій підхід до навчання відповідно до року навчання.
- Стиль **передачі інформації / орієнтований на викладача (Information-transmission/teacher-focused style)** був більш поширеним при навчанні студентів 1-го курсу;
- Під час навчання студентів 2-го курсу (і вище), як правило, використовувався підхід, що більше **змінює концепцію/орієнтований на студента (concept-changing/student-focused approach)**.

УНІВЕРСИТЕТСЬКІ РЕАЛІЇ

- Очікування, що ЗВО буде як школа, розчарування у підході, бажання тіснішої підтримки викладачами (35%);
- 39% не справляються з навантаженням, 1/3 не здатна вчитися самостійно та творчо, 57% не здатні розподілити навантаження на позааудиторне освоєння матеріалу;
- 45% зазнають фінансових труднощів;
- 20% не представляють у чому полягає мета освоєння курсу;
- Нереалістичне очікування, що за кожну подану роботу викладач надасть детальний відгук протягом швидкого часу;
- 40% працювали першому курсі, 10% і більше - до 20 год/тиж. = Проблема пропуску занять.

У ВИШАХ ЄВРОПИ

- Викладачі адаптують свої підходи до викладання відповідно до запитів студентів, а також **у відповідь на навчання та досягнення** студентів.
- Такий розвиток важливий для підготовки студентів до **подальшого навчання (post-graduate studies) або до працевлаштування**.
- Відвідуваність → 100% (студенти так не думають).
- Додаткові заняття – підтримка студентам для складання іспиту (студенти вважають це зайвим навантаженням).
- 71% викладачів: вивчати додаткові матеріали обов'язково!
(погоджуються 25% студентів)

КАР'ЄРА VS ОСВІТА

- Спеціалізації звужуються.
- Спектр застосування розширюється.
- Оборот робочої сили зростає. Середній стаж роботи технічного співробітника в одній компанії - 2 роки.
- Майбутнє: від 5-7 до 12 кар'єрних переходів.
- Нові методики, технології та підходи повинні спрямовувати студентів/учнів на неперервне навчання, вчити знаходити ефективні рішення у невизначених ситуаціях.

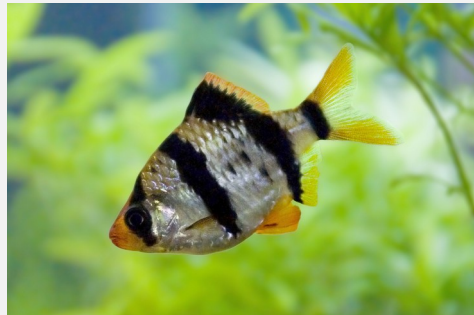
СТУДЕНТИ У СВІТІ VUCA

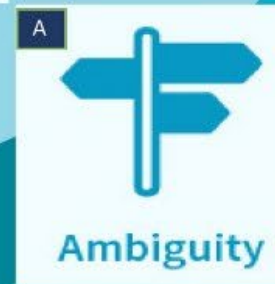
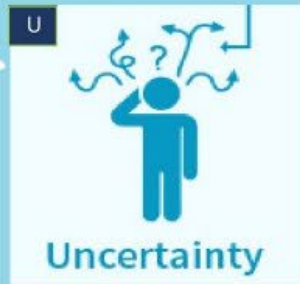
Volatility, uncertainty, complexity and ambiguity

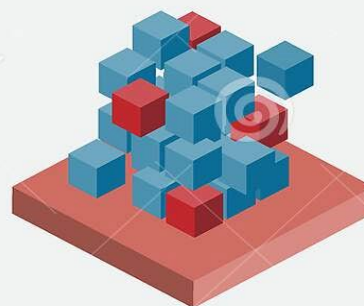
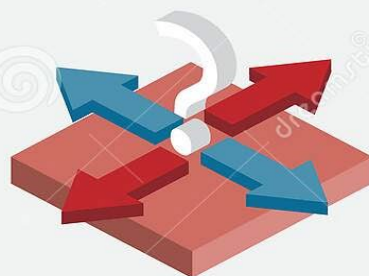
СТУДЕНТИ У СВІТІ VUCA

- 1) Криза юності – самоаналіз та пошук свого місця у світі;
- 2) Кризи у світі професій та неможливість встигнути до них адаптуватися;
- 3) Зміна здатності до сприйняття;
- 4) Багатозадачність – зниження рівня усвідомленості.

LEADERSHIP

Volatility

Uncertainty

Complexity

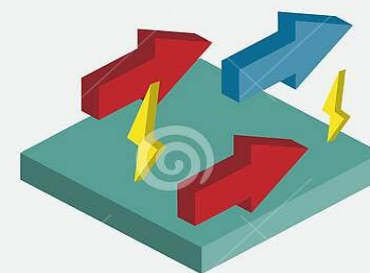
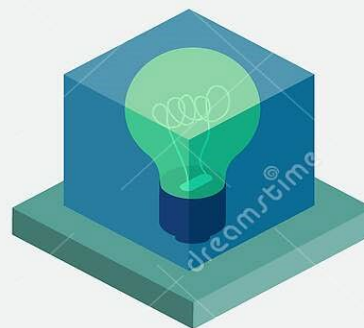
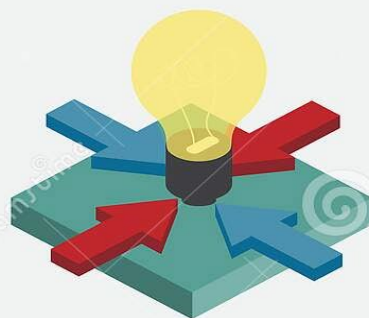
Ambiguity

Vision

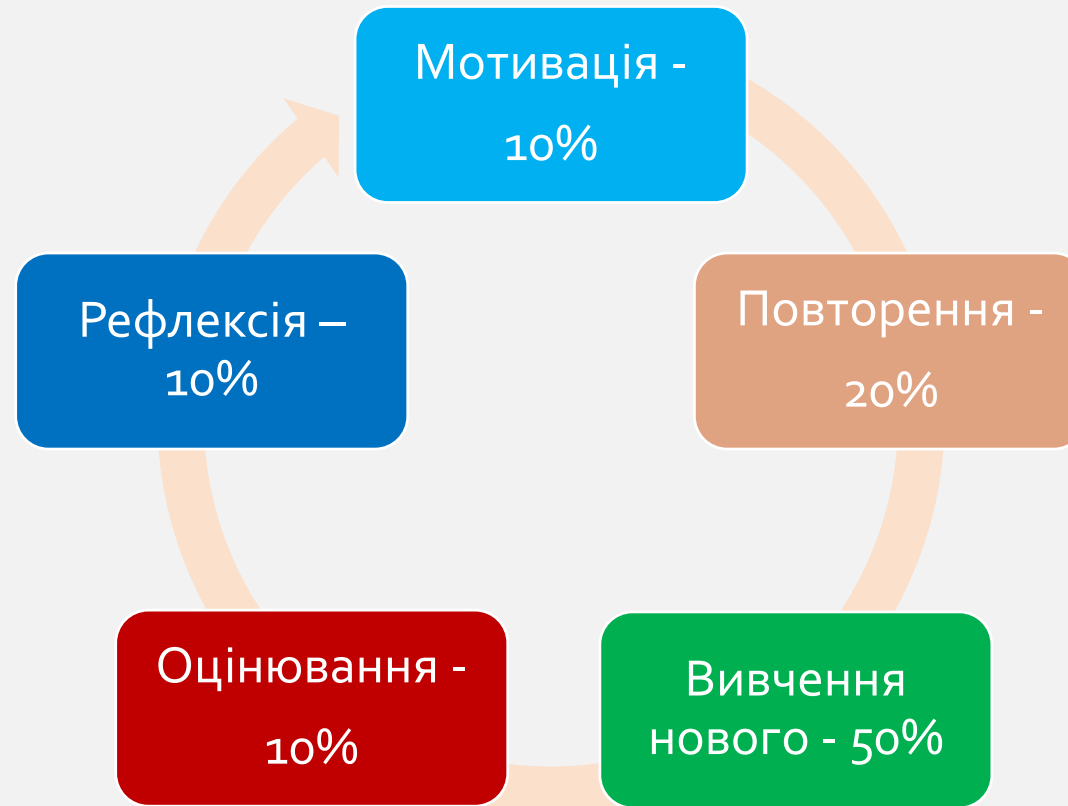
Understanding

Clarity

Agility

ЦИКЛ МЕЛАНДЕРА НА ОСНОВІ МОДЕЛІ КОЛБА

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- **Пасивні:** коли викладач домінує, а студенти пасивні.
- **Активні** : Тут викладач і студент виступають як рівноправні учасники заняття, взаємодія відбувається за вектором: викладач=студент.
- **Інтерактивні** — найефективніші методи, у яких студенти взаємодіють як з викладачем, так і один з одним. Вектор: викладач = студент = студент.

Класифікації методів навчання

за джерелами передачі й
характером сприйняття
інформації

(Е. Галант, С. Петровський);

- словесні
- наочні
- практичні

за основними дидактичними
завданнями, які необхідно
вирішувати на конкретному
етапі навчання

(М. Данилов, Б. Єсіпов);

- методи оволодіння знаннями
- формування умінь і навичок
- застосування отриманих знань, умінь і навичок

за характером пізнавальної
діяльності

(І. Лернер, М. Скаткін);

- пояснювально-ілюстративні
- репродуктивні
- проблемного викладу
- частково-пошукові
- дослідницькі

на основі внутрішнього
логічного шляху засвоєння
знань

- індуктивний, дедуктивний, традитивний,
- аналітичний, синтетичний
- порівняння, узагальнення, конкретизації

ТРАДИЦІЙНІ ПІДХОДИ **VS** АКТИВНІ МЕТОДИ

Традиційний підхід	Активні методи
Вивчення (знання)	Навчання (компетенції)
Загальне (фундаментальне)	Конкретне (актуальне)
Процес (важливий зміст)	Результат (як зробити, а не чому)
Істинність (викладач-гуру)	Раціональність (викладач-помічник)
Зовнішній контроль	Самоконтроль
Резервність (навчання «про запас»)	Актуальність (потрібно тут і зараз)

Піраміда сприйняття методів
навчання (конус Дейла)

НАЙПОПУЛЯРНІШІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИШАХ

- лекція
- семінар
- тренінг
- коучінг
- кейс-метод
- дистанційне навчання
- модульне навчання

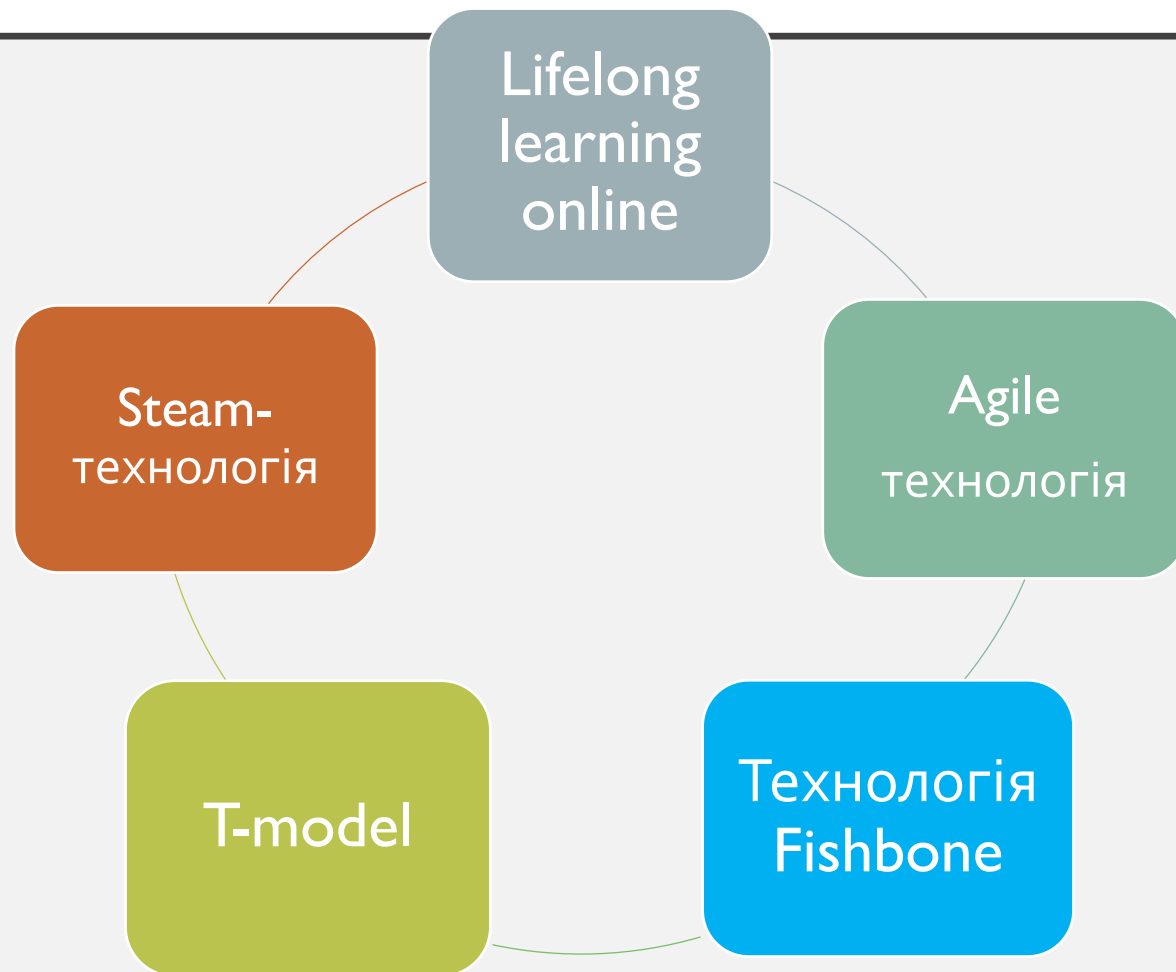
НАЙПОПУЛЯРНІШІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИШАХ

- Рольові та ділові ігри
- Креативні групи (методології з різних дисциплін поєднуються)
- Рефлексія (активне самостійне осягнення)
- Ротація (різні ролі у процесі)
- Міфологеми (пошук незвичайних способів вирішення проблем у реальних умовах; неіснуючий сценарій, схожий на існуючий)
- Літучка (обмін реальною інформацією та пошук істини у процесі обговорення)
- Обмін досвідом (в т.ч. Erasmus+)
- Мозковий штурм

НАЙПОПУЛЯРНІШІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ У ЄВРОПЕЙСЬКИХ ВИШАХ

- Тематичні обговорення (у конкретній галузі, безперспективні рішення одразу відкидаються)
- Консалтинг (залучення досвідченого експерта, наставника)
- Участь в офіційних заходах (виставки, конференції), зі звітом та попередньою підготовкою
- Використання ІТ технологій, візуалізація, динамічність даних
- Освітні тренажери, симулятори та ін.

ТОП-5 ЕФЕКТИВНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

МЕТОДОЛОГІЯ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ (LIFE LEARNING ONLINE)

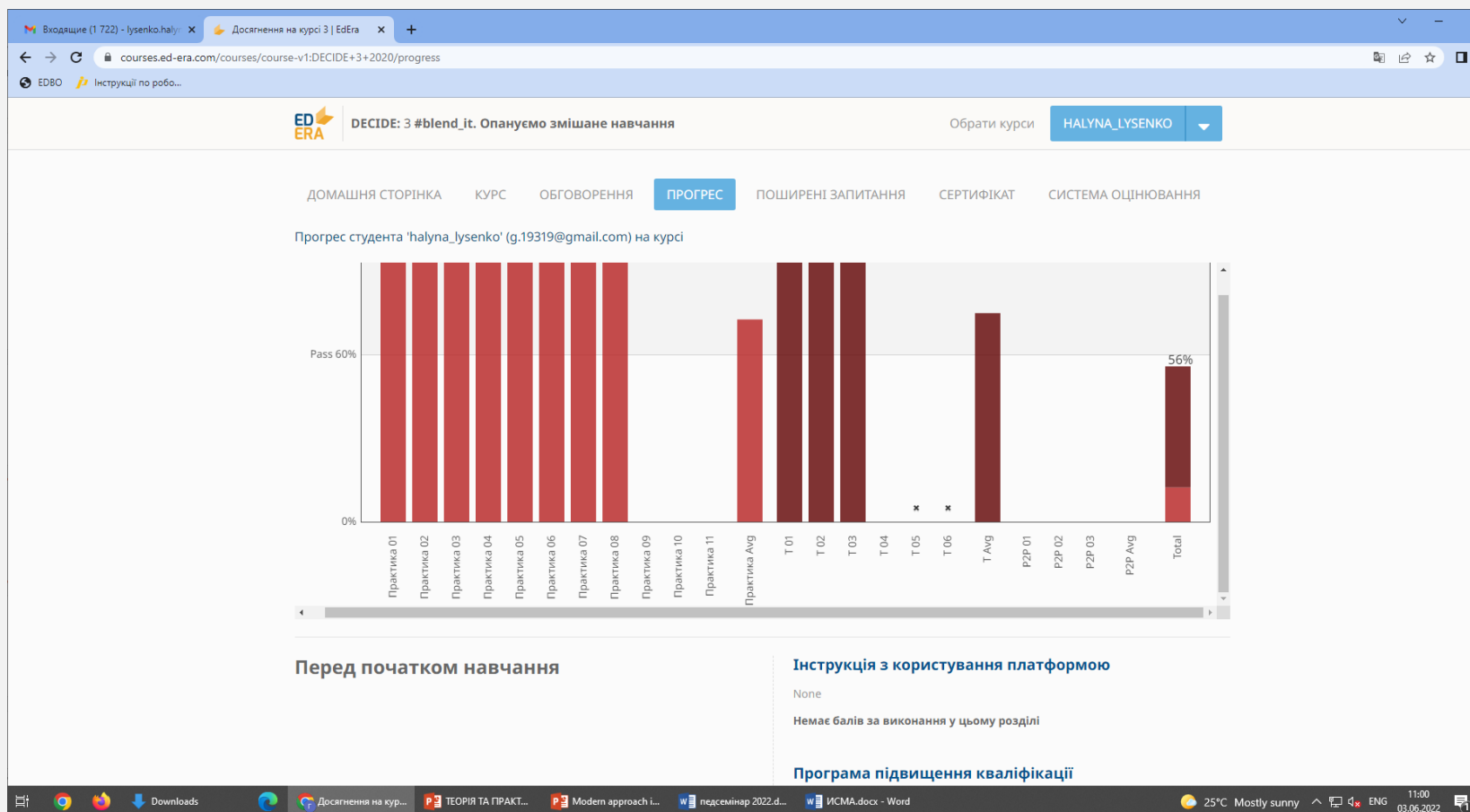
- Структура курсу – орієнтація на результат
- Методологія: розробка ДЗ та практик, після цього підбирається теорія
- Вчимо, ЩО робити і потім пояснюємо, ЯК робити
- Допоміжні матеріали (інструкції, гайди, чек-листи)

МЕТОДОЛОГІЯ АКТИВНОГО НАВЧАННЯ

- Опис заняття чіткий – мета та результат, таймінг
- Ритм курсу
- Зрозуміла навігація за курсом (що, навіщо і чому). Що кожне заняття вирішує у контексті курсу?
- Підтримка. Проміжні успіхи.
- Кураторство
- Метрики ефективності

МЕТРИКА ЕФЕКТИВНОСТІ

ТЕМПОРИТМ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

- РИТМ СТРУКТУРИ КУРСУ - від загального до конкретного, від простого до складного. З легшого, що залучає, потім нарощувати, у середині знову щось легке, оскільки сприйняття знижується, дати перевірочну роботу, щоб був добрий результат і студент підбадьорився, і потім знову складне.
- Ритм заняття – привертати увагу темпом мови, паузами та ін.

AGILE-МЕТОДОЛОГІЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

AGILE-МЕТОДОЛОГІЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

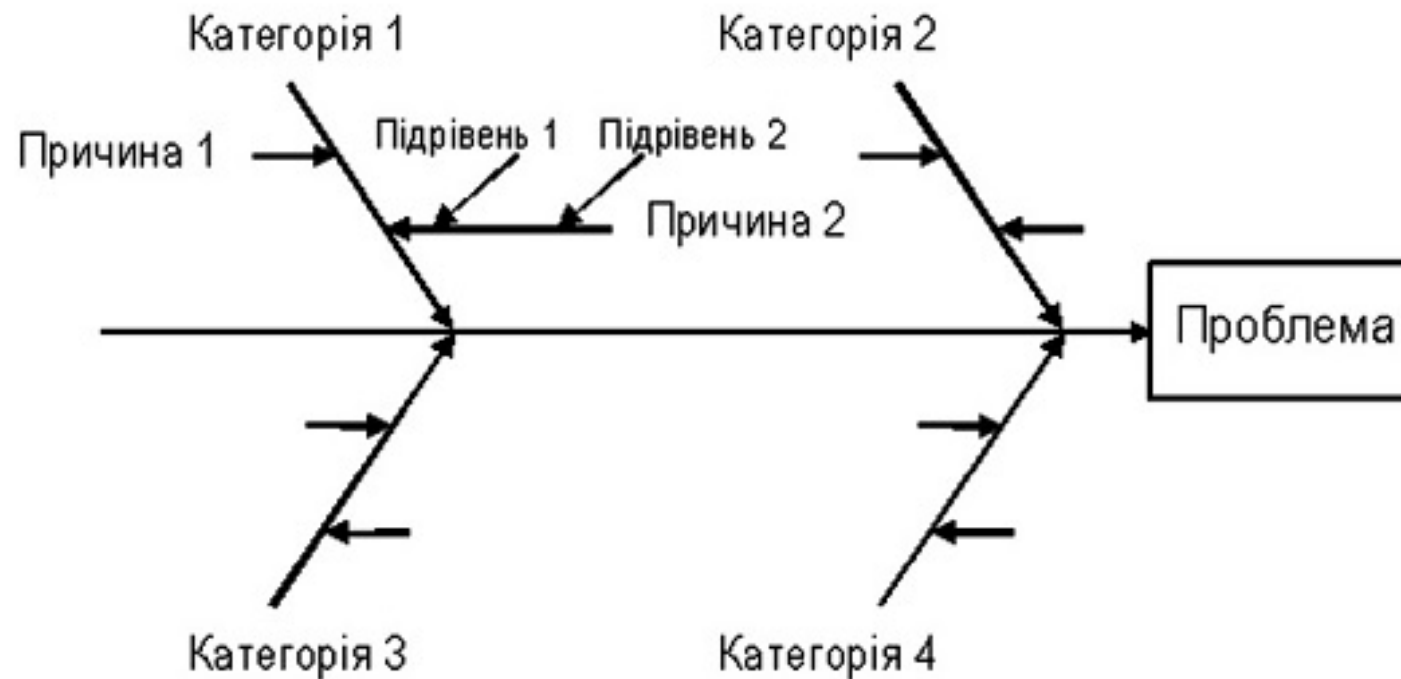
- Agile-підхід включає три категорії – **процес, людей і зміни**, кожна з яких виводить на певні аспекти проблеми.
- Люди, що включені у процес, виконують різні ролі, починаючи від початку і до кінця зустрічі, в мікроформаті якої чергуються педагогічна фасилітація, менторинг і коучинг.
- Основна вимога – якість змін.
- Підготовка студента до самоорганізації є пріоритетом у навчанні.

AGILE-МЕТОДОЛОГІЯ У ВИЩІЙ ОСВІТІ

- педагоги і студенти мають бути готовими до постійної адаптації;
- робота планується на короткі терміни;
- для успіху студентам потрібні середовище і підтримка;
- важливість взаємодії педагога віч-на-віч з учасниками навчального процесу (студентами, батьками, роботодавцями);
- важливими чинниками поліпшення навчання є технічна досконалість і дизайн;
- рівномірна участь учасників в студентських командах, які самоорганізуються;
- систематична спільна рефлексійна діяльність педагога і студентів.

ТЕХНОЛОГІЯ FISHBONE

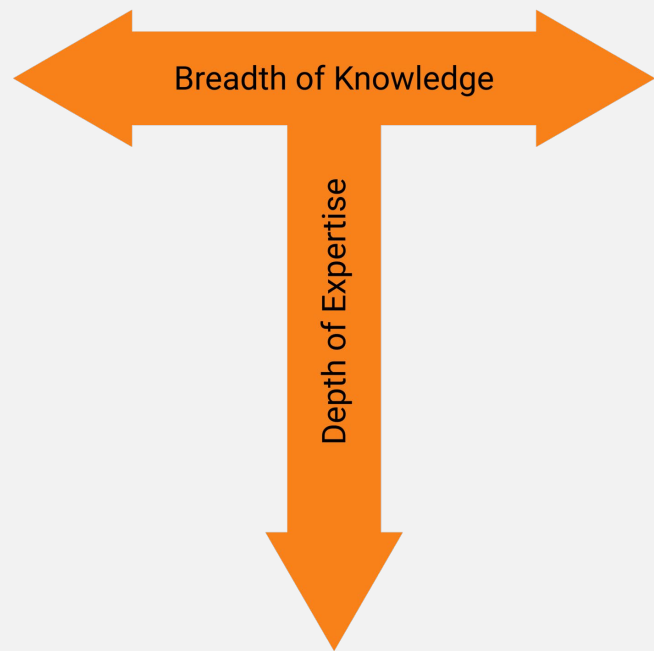
Діаграма Ішікави (Риб'яча кістка)

ТЕХНОЛОГІЯ FISHBONE ДОЗВОЛЯЄ:

- розвивати критичне мислення;
- організувати роботу студентів в парах та групах;
- візуалізувати причинно-наслідковий зв'язок;
- розподіляти етапи роботи за рівнем значущості.

T-MODEL: ПРИКЛАД КОУЧИНГУ В ОСВІТІ

КОУЧИНГОВИЙ МЕТОД "МОДЕЛЬ Т"

Допомагає, коли студент «завис».

Горизонтальна лінія моделі – це лінія розширення: пошук можливостей, варіантів, ресурсів.

Вертикальна лінія – це лінія фокусування: поглиблення вже у конкретику та конкретні дії.

Наприкінці обов'язково перефразування сказаного та підбиття підсумків.

X

T-shaped people

DANDY
PEOPLE

In cross functional teams skills are more important than roles. Team members who have a T-shaped competence profile improve the teams collaboration, delivery flow and reduce the dependency on specific individuals.

STEAM-ТЕХНОЛОГІЯ

Science

Technology

Engineering

Art

Mathematics

STEAM-ТЕХНОЛОГІЯ

- На рівні формування освітньої програми у ЗВО STEAM передбачає включення до неї не тільки інженерних та природничо-наукових STEM-предметів, а й гуманітарних та творчих дисциплін: література, дизайн, архітектура, музика, образотворче мистецтво.
- При цьому **STEM-предмети та технології** дають рішення для прикладних завдань, а гуманітарні **Arts-дисципліни** розвивають уміння знаходити вихід у стані невизначеності, неоднозначності та двозначності.
- Так здобувачі освіти вчаться гармонійно поєднувати у роботі **наукову точність та творчу свободу**.

ГАЛУЗЕВЕ МАШИНОБУДУВАННЯ

Металорізальні верстати та системи

ПЕДАГОГІЧНА РЕЖИСУРА & АРТИСТИЗМ

- Головне завдання
- Розминка для настрою - «якби», занурення в обставини для вирішення завдання
- Приклад ситуації на основі події
- Створення перешкод, наприклад, опонування
- Групова комунікація
- Зміна мізансцени (студенти вчать самі кого?)
- Розподіл ролей

ПЕДАГОГІЧНА РЕЖИСУРА & АРТИСТИЗМ

- Етюдний метод
- Мислення образами
- Зміна темпоритму
- Прибудова до аудиторії – знизу, зверху, нарівні
- Володіння підтекстом
- Зворотній зв'язок, аналіз самого процесу навчання

Заплановано видання колективної монографії на тему: “ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ З ПІДГОТОВКИ БУДІВЕЛЬНО-АРХІТЕКТУРНИХ ФАХІВЦІВ”

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ДВНЗ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»

Кафедра українознавства, документознавства та інформаційної діяльності

Лабораторія педагогічної майстерності ПДАБА

Шановні колеги!

Запрошуємо Вас до участі у виданні колективної монографії на тему:
«ПЕДАГОГІЧНІ СТУДІЇ З ПІДГОТОВКИ БУДІВЕЛЬНО-АРХІТЕКТУРНИХ ФАХІВЦІВ:

ДИДАКТИЧНИЙ ТА ВИХОВНИЙ АСПЕКТИ»

До участі у підготовці колективної монографії запрошуються викладачі, науковці та аспіранти. Наукові роботи аспірантів необхідно направляти у співавторстві з науковим керівником.

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

**З РЕФЛЕКСИВНОЮ МЕТОЮ
ЗАПОВНІТЬ, БУДЬ ЛАСКА, АНКЕТУ ЗА
ПОСИЛАННЯМ:**

[HTTPS://FORMS.OFFICE.COM/R/YUTTPTFIKQ](https://forms.office.com/R/YUTTPTFIKQ)

**БАЖАЮ НАТХНЕННЯ ТА УСПІХІВ У
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ТВОРЧОСТІ!**